

Sluttrapport Bolyst-prosjektet (15.08.2011 – 31.12.2013)

HOVEDAKTIVITET	MÅL	RESULTAT
HA 1 - Forankring	Prosjektet skal forankres i administrativ og politisk ledelse i de tre kommunene. Det er også en vesentlig oppgave å forankre Bolyst i lokalbefolkningen.	Prosjektleder har orientert de tre kommunestyrene. I Rømskog er dette gjort på Politisk dag flere ganger. I Aremark har det vært en orientering på kommunestyremøte samt på et politisk verksted hvor utvalgslederne deltok. I Marker har det vært en orientering på et kommunestyremøte. I tillegg har Bolyst vært tema på deler av et seminar hvor alle tre formannskapene deltok. Kommunenes styringsgrupperepresentanter eller kontaktpersoner har i varierende grad også holdt kommunestyrene oppdatert. Virksomhetslederne i Marker er orientert to ganger. I de to andre kommunene har prosjektleder stort sett orientert virksomhetslederne enkeltvis. Prosjektet er forsøkt forankret i lokalbefolkningen gjennom lokalmediene. Totalt har det siden oppstart vært ca 70-80 avisartikler fordelt på de fire lokalavisene, flere innslag på NRK Østfold og lokalradioen samt jevnlig oppdateringer på prosjektets facebook-side. Møter med lag og foreninger, samt en gruppe av ildsjeler i hver av kommunene har også vært en viktig del av forankringen. Flere av tiltakene/arrangementene har også vært med på å forankre prosjektet. Næringslivet er orientert ved at prosjektleder har deltatt på næringslivsfrukoster i hver kommune. I tillegg har det vært møte med handelsstanden i Marker. Vurdering: Forankring av prosjektet har vært et hovedmål gjennom hele perioden, og vi har lyktes til en viss grad. Det burde nok vært jobbet mer direkte mot kommunestyrene slik at politikerne hadde hatt en mer bevisst rolle i forankringsprosessen ut mot innbyggerne.
HA 2 - Organisering	Organiseringen skal bygge videre på det samarbeidet som er etablert i de tre	Styringsgruppa har hatt møte ca en gang i kvartalet. Møtene er fordelt jevnt mellom de tre kommunene. Prosjektleder har hatt en fast dag i uka i hver kommune. Da gjennomføres det møter med kommunens kontaktperson/er. Det har også vært en del fellesmøter med de tre kontaktpersonene.

	kommunene, der en styringsgruppe med representanter også fra regionale myndigheter og Marker Sparebank sørger for framdrift og innhold i arbeidet.	For å holde aktivitetsnivået oppe og øke gjennomføringsevnen ble det etablert en Bolystgruppe i hver kommune. Den består av ordfører, rådmann, styringsgrupperepresentant, kontaktperson, prosjektleder og i noen tilfeller flere personer. Disse har vært avhold ca en gang i måneden. I Marker og Rømskog har dette fungert svært bra. Det har vært mer variert i Aremark. Vurdering: I de kommunene de månedlige Bolyst-møtene er gjennomført etter planen har det blitt satt i gang og gjennomført flere tiltak. Erfaringen tilsier at en engasjert ordfører og/eller rådmann er en nøkkelfaktor for å lykkes i et prosjekt som Bolyst. Sånn i ettertid hadde det nok vært en fordel og kjørt faste (månedlige) møter med kontaktpersonene. Disse møtene har i prosjektet blitt gjennomført "ved behov".
HA 3 – Målgrupper	Definere målgrupper og innhente informasjon om disse.	Prosjektet har definert følgende målgrupper: lokalbefolkningen, tilflyttere, utflyttere, hytteeiere, distrikts-tilflyttere. Det er siden sommeren 2011 abonnert på lister fra Skattedirektoratet over innflytterne; navn, hvor de flytter fra og alder. Listene kommer en gang i kvartalet. Det er gjort en innsats for å innhente epost-adresser til de som har flyttet ut. Fra 2012 er det også abonnert på utflytterlister. Når det gjelder hytteeiere har kommunene navn og adresser på disse. Vurdering: Svært relevante målgrupper.
HA 4 – Innflyttere	Ta i mot tilflyttere på en hyggelig og profesjonell måte.	Det er utarbeidet velkomstpermer på norsk og engelsk i den enkelte kommune. Den inneholder nyttig informasjon for dem som ikke kjenner kommunen. Det sendes ut et velkomstbrev fra ordfører en gang i kvartalet (når flyttelistene mottas). Her blir det opplyst om at de kan hente velkomstperm, kinobilletter og tusekk med diverse innhold på Servicetorget eller biblioteket. Det har vært gjennomført tilflyttertreff i alle tre kommunene og et felles for de tre kommunene. Sistnevnte var en julefest for de som har flyttet hit gjennom et tidligere prosjekt, Placement (nederlandere og tyskere). Det har vært veldig gode tilbakemeldinger på både velkomstpermene og tilflyttertreffene. Alle tre kommunene har planer om å videreføre tilflyttertreffene etter at nåværende Bolyst-prosjekt er over. Vurdering: Det er lagt ned mye arbeid på dette området, og det er laget rutiner for hvordan innflyttere blir ønsket velkommen. Ansvar for dette er flyttet til hver enkelt kommune (servicetorgene/frivilligsentral), og denne

		ordningen fungerer fint.
HA 5 - Kompetanse	Heve kompetansen til de deltagende kommunene og prosjektleder.	Prosjektleder har vært i kontakt med andre som har gjennomført tilsvarende prosjekt for å innhente deres erfaringer. I tillegg har det vært deltagelse på aktuelle kurs og konferanser. Kontaktpersoner og andre som er tilknyttet prosjektet har deltatt på kurs og konferanser for å heve kompetansen omkring bolyst-relaterte temaer. Det er gjennomført et facebook-kurs for aktuelle ansatte i de tre kommunene samt Regionalpark Haldenkanalen. Vurdering: Stort sett nyttig og inspirerende.
HA 6 – Portal og sosiale medier	Etablere en "flytte"-portal som beskriver Grenseland på en attraktiv og informerende måte for folk som vurderer å bosette seg i regionen.	Det er etablert en egen portal i prosjektet – boigrenseland.no. Den er bygget opp omkring temaene bo, jobbe og oppleve. Det er benyttet mange bilder og lite tekst, men med hyppige linker til aktuelle områder på kommunenes egne hjemmesider. Siden finnes på norsk, engelsk og nederlandsk. Det er opprettet en egen facebook-side: bolyst i grenseland. Her legges det hyppig ut informasjon om prosjektet i tillegg til relevante nyheter og arrangement som skjer i Grenseland-regionen. Vurdering: Gode tilbakemeldinger på hjemmesiden og facebook. Facebook oppdateres jevnlig.
HA 7 - Stedsutvikling	Se på muligheter for å etablere flere møteplasser og boalternativ.	Boligsituasjonen er en stor utfordring i alle tre kommunene. I Marker er det private initiativet langt større enn i nabokommunene, men også her (Ørje sentrum) er det behov for flere leie-alternativ. Bolyst-gruppa i Rømskog har siden høsten 2011 jobbet for å bygge et leilighetsbygg med seks leiligheter i Rømskog, og har blant annet vært i tett kontakt med Sarpsborg og omegn boligbyggelag (SOBBL). Kommunen ønsker å kjøpe tre av leilighetene, noe som betyr at SOBBL starter byggingen. Bolyst har også tatt initiativ til et tilsvarende prosjekt i Aremark, men der ønsker man å vente til sentrumsplanen er på plass. En skatepark ble åpnet i Marker i mai 2013. Bolyst har jobbet tett med skaterne og kommunen for å realisere parken. Bolyst har hatt ansvaret for kartlegging og planlegging, mens kommunen har vært ansvarlig for den praktiske gjennomføringen sammen med firmaet som vant anbudet.

		I august 2013 åpnet også en ny lekeplass i Marker, rett ved skateparken. Det var samme arbeidsfordeling her; Bolyst gjorde kartleggings- og planleggingsarbeidet, mens kommunen og firmaet som vant anbudet hadde ansvar for byggingen. Kommunen finansierte begge stedene med egne midler og nærmiljømidler fra Østfold Fylkeskommune. I Rømskog har en ildsjel tatt initiativ til å lage en tur- og kultursti langs Tukuelfva som renner gjennom kommunen. Bolyst har vært med i etableringsfasen for å sette sammen de rette folkene. Kulturlederen i kommunen vil sammen med ildsjelen holde tak i dette prosjektet og sørge for fremdriften. Vurdering: Det er viktig å få på plass synlige tiltak. Arbeid innenfor stedsutvikling er en prosess som tar tid, så det gjelder å være tålmodig. Gledelig å se at skateparken og lekeplassen blir svært mye benyttet og det er mange hyggelige tilbakemeldinger fra de som bruker dem.
HA 8 – Markedsføring og profilering	Gjøre Grenseland kjent slik at folk får et positivt inntrykk av regionen.	Statistikk over de som flytter til de tre kommunene viser ikke overraskende at den største andelen kommer fra nabokommunene. Dette er spesielt tilfelle for Rømskog og Aremark. Marker tiltrekker seg i noe større grad tilflyttere fra større deler av landet. Potensialet i de nærliggende kommunene er likevel mye større, og kjennskapen til vår region er nok fortsatt relativ begrenset. Dette er derfor viktige nedslagsfelt for økt oppmerksomhet. Styringsgruppa har besluttet å prioritere nettbasert/digital markedsføring. Prosjektleder har utarbeidet en kommunikasjonsplan for dette som er vedtatt i styringsgruppa. Hovedmålet er økt trafikk på hjemmesiden og flere relevante «likere» på facebook. Bolyst har benyttet et byrå til dette. Facebook har i kampanjeperioden (1.10-31.12.2013) økt antall likere fra 290 til ca 1100 (pr 1 des). Det er fortsatt en måned igjen av kampanjen. Om antallet stiger i samme takt som det har gjort hittil vil antall likere på facebook være rundt 1400-1500 innen nyttår. Trafikken på hjemmesiden har også økt vesentlig etter at vi startet markedsføringen på søkemotoren Google rettet mot aktuelle målgrupper. Artikler i lokalavisene er med på å profilere regionen, fordi disse avisene har et nedslagsfelt som dekker alle omkringliggende kommuner. Positiv medieoppmerksomhet er derfor en viktig, og gratis form for, markedsføring. Totalt har det vært omkring 70-80 artikler i disse avisene (Indre Akershus Blad, Smaalenene, Halden Arbeiderblad, Avisa Grenseland). Ved flere anledninger har det også vært innslag på NRK Østfold. Det er gjennomført større arrangement for å synliggjøre Grenseland. "Ørje store fiskepris" og Vårmønstringen i Aremark. Begge ble arrangert i 2012 og 2013, og skal også gjennomføres i 2014. Disse arrangementene fungerer både som profilering og som en sosial møteplass for lokalbefolkningen.

		Bolyst har vært med å utvikle «Skjer i» sammen med en lokal utvikler. Det er en app og webtjeneste som viser hva som skjer i ditt nærmiljø – på pcen eller direkte på mobilen. Skjer i er integrert med kommunenes hjemmesider. Tjenesten er gratis for innbyggerne og gratis for lag og foreninger som ønsker å profilere sine arrangement. Mer om skjer i på www.skjer-i.no. Vurdering: Medieomtale i lokalavisene er svært viktig, fordi avisene har nedslagsfelt i Grenselands omkringliggende kommuner. Statistikken viser at det er fra disse kommunene tilflyttingen er sterkest. Fremover bør man fortsette å satse på en miks av medieomtale, arrangement «litt utenom det vanlige» og tilstedeværelse på digitale kanaler for å synliggjøre Grenseland best mulig. Det skjer mye i grensekommunene. Det er derfor viktig at lag og foreninger benytter «Skjer i» til å synliggjøre sine aktiviteter.
HA 9 - Treff for utflyttere	Skape nysgjerrighet å invitere utflyttere og andre interesserte til å oppleve hva regionen har å by på.	Rømskog har arrangert to treff for folk som ikke bor i kommunen. Et rent romjulistreff for utflyttere på kommunehuset. Kun fire personer deltok. Rømskog arrangerte også en samling for folk utenfor kommunen på Spa-hotellet. Målet var å vise hva Rømskog har og by på. Mange av de fremmøtte (ca 40) kom av nysgjerrighet. Mange positive tilbakemeldinger etter arrangementet. Det var også planlagt en kanotur med samme formål. Den er flyttet til våren 2014. Vurdering: Rene utflyttertreff har lite for seg. Utflytterne kan imidlertid inviteres til mer åpne arrangement, slik som på Spa-hotellet i Rømskog eller kanoturen.
HA 9 - Ungdom	Ungdommene skal ha et godt inntrykk av kommunen og være stolte av hjemstedet sitt.	Ungdom er en viktig gruppe, fordi mange av dem reiser ut for å studere. Hvilke opplevelser de selv har hatt under oppveksten er svært viktig at flere årsaker. Det påvirker hva de forteller om egen kommune til andre og i hvilken grad de synes det er aktuelt å flytte tilbake. Sommeren 2012 ble det arrangert en felles familie- og ungdomsfestival for de tre kommunene, initiert av ungdomsrådet i Marker. Ungdommer fra Aremark og Rømskog var ønsket som med-arrangører, men kun Aremark deltok. Det var heller ingen ungdommer fra Rømskog på selve arrangementet. De har fokus mot Bjørkelangen pga skolegang der fra 8. klasse. Det er gjennomført møter med ungdomsrådene i Marker og Rømskog. I planleggingsarbeidet med skateanlegget i Marker var det tett dialog med skatemiljøet i kommunen. Vurdering:

		En svært viktig målgruppe som det bør jobbes mer mot fremover. I det kommende Bolyst-prosjektet for 2014 og 2015 er ungdom det viktigste satsingsområdet.
HA 10 - Integrering	Jobbe for å integrere utenlandske tilflyttere.	Alle tre kommunene opplever økt tilflytting av folk fra utlandet, både tidligere flyktninger og arbeidsinnvandrere. Svært mange av disse har manglende eller begrensede norskkunnskaper. Bolyst startet med norskkurs våren 2012 og har i løpet av prosjektperioden gjennomført sju kurs. Totalt har 100 deltagere gjennomført norskkurset. Høsten 2013 la vi et av kursene på dagtid. På dette kurset har det vært 9 kursdeltagere, noe vi anser som bra. Kurset er viktig ift språket men også med tanke på å bygge opp et kontaktnettverk. Prosjektleder har kalt inn de tre rådmennene for å diskutere hvordan språkundervisning kan implementeres i den kommunale driften. 95 prosent av deltagerne bor i Marker. Prosjektleder har laget et notat med forslag om at norskkursene løftes ut av Bolyst og at Marker kommune overtar ansvaret, og at de tilbyr Rømskog og Aremark kommune å kjøpe plasser ved behov. Det blir en egen sak i kommunestyret tidlig i 2014. Det ble arrangert julefest for nederlendere og tyskere som har kommet til regionen via Placement-prosjektet. Vurdering: Språkkursene har fått svært positive tilbakemeldinger. Det er et stort behov for norskopplæring fordi kommunene opplever en økt tilflytting av personer uten eller svært mangelfulle norskkunnskaper. Dette gjelder både voksne og barn. Barn som ikke kan norsk når de begynner på skolen krever store ressurser.
HA 11 - Hytteeiere	Informere hytteeierne og gi dem mulighet til å komme med tilbakemeldinger.	Hytteeierne er viktig for alle tre kommunene. Både i form av at de legger igjen penger i bygda og at de kan være med å snakke positivt om stedet. I noen tilfeller velger de også å flytte til sin hyttekommune. Rømskog har gjennomført informasjonsmøte for hytteeierne både 2012 og 2013, med positive tilbakemeldinger. Marker og Aremark har valgt å utsette informasjonsmøte pga vindmølledebatten. Kommunene informerer i ulik grad hytteeierne i forkant av sommersesongene; brev med brosjyrer, via facebook og kommunenes hjemmesider. Vurdering: Hytteeierne er viktige for de tre kommunene. Det virker fornuftig å videreføre de aktivitetene som de har i dag.

HA 13 – Kommunal drift	Implementere aktuelle tiltak i den kommunale driften, slik at de videreføres etter prosjektets slutt.	Sammen med kontaktpersonene i hver av de tre kommunene har vi gått gjennom de ulike tiltakene som er utviklet/gjennomført i Bolyst. Vi har vurdert i hvilken grad de skal integreres i den kommunale driften etter prosjektets slutt. <i>Velkomstpermen</i> Den er allerede integrert i kommunene. Ansvaret ble overført til servicetorgene i 2012. Denne ordningen fungerer fint. <i>Tilflyttertreff</i> Det er opp til hver enkelt kommune i hvilken grad de ønsker å videreføre dette. Alle tre kommunene signaliserer at dette er noe de ønsker å videreføre. <i>Norskkurs</i> Det lages en egen sak om videreføring av norskkursene. Den skal opp i kommunestyret i Marker i begynnelsen av 2014. Det anbefales at de andre kommunene kan kjøpe plasser hos Marker ved behov om de ønsker dette. <i>«Vårmønstring»</i> Det er opp til Aremark kommune om de ønsker å videreføre arrangementet. De signaliserer at de ønsker å videreføre dette. Gjennomføres 10. mai 2014. <i>”Ørjes store fiskepris”</i> Det er opp til Marker kommune om de ønsker å videreføre arrangementet. De signaliserer at de ønsker å videreføre dette. Gjennomføres siste søndagen i vinterferien 2014. <i>Leiligheter i Rømskog</i> Rømskog kommune overtok ansvaret for dette i 2012. <i>Tursti i Rømskog</i> Bolyst har hatt ansvaret for å etablere en ”arbeidsgruppe”. Kommunen (kulturleder) har ansvar for fremdrift, sammen med ildsjelen som tok initiativ til turstien. <i>Hyttemøter</i> Det er opp til hver enkelt kommune om de ønsker å videreføre dette (har vært gjennomført før Bolystprosjektet også).
-------------------------------	--	---

		«Skjer i» Løftes ut av Bolyst når inneværende prosjekt er over. Representanter fra de tre kommunene blir med i en utviklingsgruppe som ledes av utvikleren (Magne Westlie).
--	--	--

Oppsummering

Rapporten har tatt utgangspunkt i de hovedaktivitetene og målene som er vedtatt i prosjektplanen. Prosjektleder har også hatt et årlig evalueringsmøte med de personene i hver kommune som har jobbet tetttest med prosjektet.

Ut i fra de resultatene som er oppnådd i prosjektperioden og det arbeidet som er gjort ligger dette innenfor prosjektets hovedaktiviteter og mandat som er vedtatt i prosjektplanen.

Økonomi:

Budsjett	2011	2011	2013	Sum	Regnskap
Lønn	200 000	450 000	450 000	1 100 000	1 518 838
Sosiale kostnader	60 000	135 000	135 000	330 000	401 024
Reisekostnader	15 000	30 000	30 000	75 000	107 288
Kontorutgifter	5 000	10 000	10 000	25 000	18 798
Inventar og utstyr	5 000	10 000	10 000	25 000	25 059
Innflytterarrangementer		50 000	50 000	100 000	57 371
Tilflytterservice/kontor	25 000	45 000	45 000	115 000	313 405
Kurs og kompetanseoppbygging	50 000	50 000	50 000	150 000	14 350
Portal og sosiale medier	50 000	70 000	80 000	200 000	355 955
Stedsutvikling og boformer	120 000	200 000	200 000	520 000	170 563
Profilering og markedsføring	320 000	50 000	40 000	410 000	
Arbeidsinnsats fra kommunene	50 000	100 000	100 000	250 000	250 000
Sum	900 000	1 200 000	1 200 000	3 300 000	3 307 945

Kommentarer:

I lønn og sosiale kostnader inngår også kostnadene til lærerlønninger i forbindelse med språkkursene som er gjennomført og er således ikke bare prosjektledelse.

Kostnader til "Portal og sosiale medier" og "Profilering og markedsføring" er slått sammen.